

СТАНОВИЩЕ

*по процедура за защита на дисертационен труд на тема:
„Иновативни адаптационни модели за специализирана бегова
издръжливост в учебно-спортния процес“*

в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по физическо възпитание и спорт) за присъждане на научната степен „Доктор на науките“

с кандидат: доц. Мая Борисова Чипева, доктор

*Изготвил становището: доц. инж. Григор Красимиров Гутев, доктор
със заповед на Ректор на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ по
регистър на СУ под №76/10.04.2023 г.*

Доц. Мая Борисова Чипева, доктор е родена през 1978 г. Завършва НСА „Васил Левски“ през 2002 г. и от 2011 г. е преподавател в Департамента по „Физическо възпитание и спорт“ на ТУ-София. През 2016 г. придобива образователната и научна степен „Доктор“ по Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка, а през 2019 г. след конкурс става „Доцент“.

Кандидатката е дългогодишен състезател по лека атлетика, а в последствие и треньор на представителните отбор и на ТУ-София. Също така трябва да отбележим, че тя има широкоспектърни интереси – дипломиран специалист по фитнес, культуризъм аеробика, табата, канго джъмпис и боди дизайн.

Представения за рецензиране дисертационен труд, успешно преминал предварително вътрешно обсъждане пред колектива на Катедра „Индивидуални спортове и рекреация“ при Департамента по Спорт на СУ е структуриран както следва:

- Шест основни раздела, добре представени в съдържанието на дисертацията.
- Трудът обхваща 288 страници, онагледени с 32 таблици и 21 фигури.
- Литературната справка е композирана от 198 източника, от които 148 на кирилица, 50 на латиница и три източника от интернет. В нея преобладават известни у нас и чужбина автори, специалисти и треньори.

На тази основа в литературния обзор подробно са разработени теоретичните основи на адаптационните процеси в спортната дейност, разкриващи ефективни фактори за осъществяването ѝ.

Достатъчно място е отделено на издръжливост-работоспособност, която се явява основен обект на настоящата дисертация, като тук проличават и личните мнения и позиции на авторката, което считам за определен принос.

Удачно са представени основните характеристики на бяганията на средни и дълги разстояния и интервално-променливата бегова работа във футболната игра. На основание на подробния анализ на литературни източници и личните си идеи за разработването на труда.

Доц. Мая Чипева развива и формулира коректно работната хипотеза. Тя е разпределена в пет основни точки, разкриващи необходимостта от извеждане на показатели за адаптационния процес с подчертан оптимизационно-приложен ефект.

Следващия раздел разделям на две части: цел, задачи, методи на изследване, организация, предмет, обект и контингент. И в двете части личат точно формулирани и аргументирани насоки към изследователската работа в научния труд.

С оглед реализирането на поставената цел и произлизащите от нея задачи е приложена съвременна компютърна методика за обработка и анализ на резултатите с доказана висока ефективност.

На основание на резултатите и анализите от изследванията са разработени осем модела за бегачи на средни разстояния и два за футболисти. Моделите и методите за оценка на критичните нива на адаптационните въздействия, разкриването на корелационно-факторната структура в бяганията на средни разстояния и динамиката на адаптационните пулсометрични изменения вследствие на бегови натоварвания са с особено значение за цялостния тренировъчен процес.

Интерес представляват моделите за определяне на критичната скорост в различните аеробни зони на натоварване и приложението на скоростно-силовите натоварвания в естествена бегова среда

От съществено значение за адаптационните процеси при бяганията на средни разстояния са и разработените класификационни модели и директно приложими в практиката таблици за определяне темпа на бягане при различна интензивност.

Считам, че доц. Мая Борисова Чипева предлага нов иновативен подход в подготовката на тази категория спортисти.

Във втората част на дисертационния труд са разработени два модела, като в единия се разкриват специфичната работоспособност на футболиста на основание динамиката на аеробния капацитет и беговата работоспособност на база обем и интензивност на беговите натоварвания. Другият класифицира

беговите натоварвания, като е композиран върху основни адаптационни параметри за трит аеробни зони.

С особена приложна стойност е проведеното изследване вследствие на което са разработени оценки на адаптационните нива на кондиционната подготовка на футболиста.

Анализите на проведените изследвания и експериментално апробираните модели дават възможност на доц. Мая Борисова Чипева да изведе десет извода и осем препоръки, които определено имат практическо значение за тази категория бегачи и футболисти.

Приносителите на дисертационния труд по отношение на разработените модели за специфична издръжливост при лекоатлети и футболисти са безспорни.

На основание на задълбочения прочит на представяния от доц. Мая Борисова Чипева дисертационен труд за придобиване на научната степен „Доктор на науките“, отбелязаните изводи, препоръки и приноси, предлагам на уважаемите членове на научното жури:

Да присъдят на доц. Мая Борисова Чипева, доктор научната степен „Доктор на науките“ в професионалното направление 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението по физическо възпитание и спорт).

Изготвил становището:

/доц. инж. Григор Красимиров Гутев, доктор/

Дата: 19.05.2023 г.

гр. София